<table>
<tr><th colspan="2">CYNGOR SIR YNYS MÔN</th></tr>
<tr><td>Adroddiad i:</td><td>Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu</td></tr>
<tr><td>Dyddiad:</td><td>23.04.2019</td></tr>
<tr><td>Pwnc:</td><td>Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch Corfforaethol</td></tr>
<tr><td>Pennaeth Gwasanaeth:</td><td>Dylan J Williams
Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</td></tr>
<tr><td>Awdur yr Adroddiad:</td><td>Stephen Nicol
Ymgynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol</td></tr>
<tr><td colspan="2">Natur a Rheswm dro Adrodd:
CAMAU GWEITHREDU A GYNIGIWYD yn ystod cyfarfod 12.02.2019: Gofyn i’r Swyddog Iechyd a Diogelwch Corfforaethol gadarnhau’r canlynol -

• A oes unrhyw reswm penodol dros y cynnydd yn nifer yr ymosodiadau corfforol ac a yw’r cynnydd yn arwydd bod tuedd yn datblygu.
• Beth yw’r gwahaniaeth rhwng y ddau gategori “Ymosodiad Corfforol gan Berson” yn y Tabl Math o Ddigwyddiad ar dudalen 6 yr adroddiad.</td></tr>
</table>

1. Cyflwyniad

Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch Corfforaethol i’r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 12.02.2019. Er bod cyfanswm y digwyddiadau wedi gostwng o gymharu â’r flwyddyn flaenorol, nododd y Pwyllgor fod nifer yr ymosodiadau corfforol (digwyddiadau yn ymwneud â chleientiaid a disgyblion) bron â dyblu yn ystod yr un cyfnod, o 56 yn 2016/17 i 103 yn 2017/18. Nododd y Pwyllgor hefyd fod digwyddiadau yn cael eu cofnodi o dan gategori ar wahân ar gyfer ymosodiadau corfforol gan berson er na wahaniaethir yn ddigonol rhwng y ddau gategori. Gofynnodd y Pwyllgor am esboniad am y cynnydd mewn ymosodiadau corfforol a sut y gellid gwyrdroi’r tueddiad hwn.

2. Cefndir

A oes unrhyw resymau penodol am y cynnydd yn nifer yr ymosodiadau corfforol ac a yw’r cynnydd yn arwydd bod tuedd yn datblygu.

Wrth adolygu’r digwyddiadau, canfuwyd fod 11 o safleoedd ychwanegol ar draws y Gwasanaethau wedi adrodd am ddigwyddiadau yn 2017/18 o gymharu â 2016/17. Gallai hynny fod o ganlyniad i well ymwybyddiaeth ar draws yr holl Wasanaethau am yr angen i adrodd am y digwyddiadau hyn. Dim ond chwe safle oedd wedi adrodd am ddigwyddiadau yn 2016/17. Ni wnaeth dau safle oedd wedi adrodd am ddigwyddiadau yn 2016/17 gofnodi unrhyw ddigwyddiadau yn 2017/18.

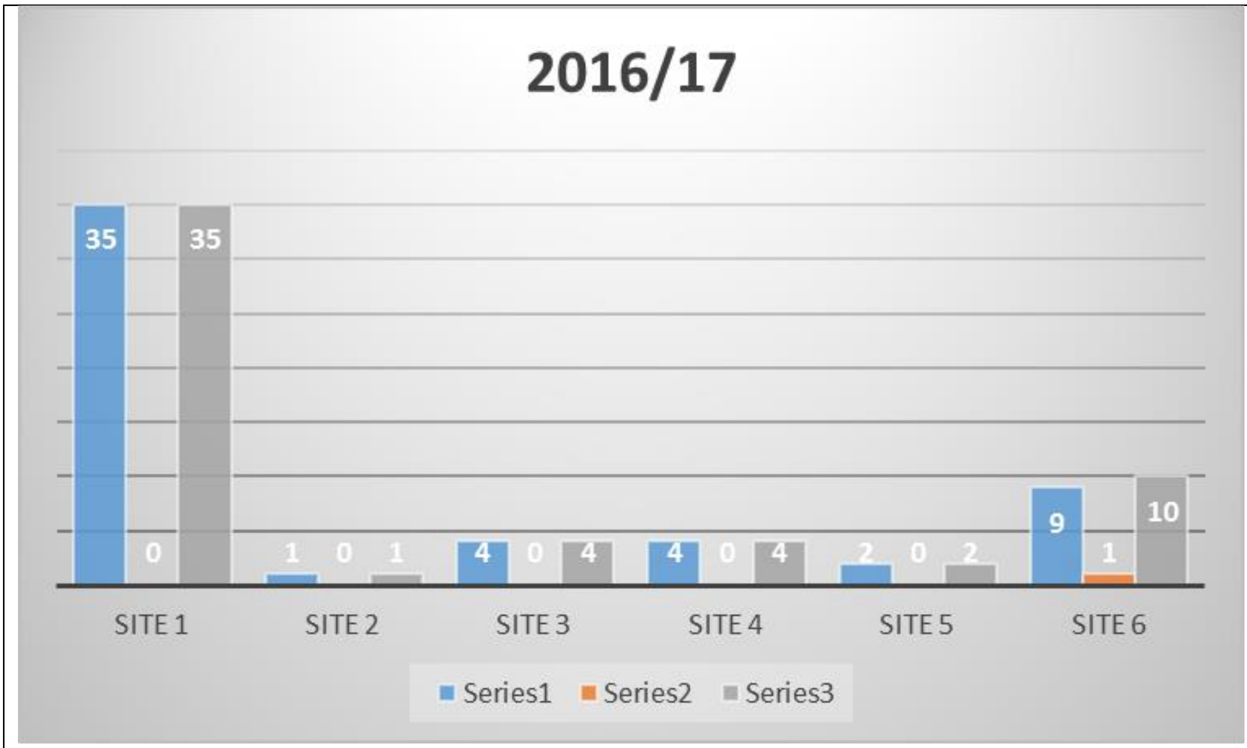

Ni wnaeth safle 2 a 5 adrodd am ddigwyddiadau yn 2017/18

Lleoliad	Mân	Difrifol	Cyfanswm
Safle 1	35	0	35
Safle 2	1	0	1
Safle 3	4	0	4
Safle 4	4	0	4
Safle 5	2	0	2
Safle 6	9	1	10

Mae'r siart isod yn dangos y digwyddiadau a gafodd eu hadrodd fesul safle yn 2017/18. Defnyddiwyd label rhif ar gyfer pob safle wnaeth adrodd am ddigwyddiad yn 2016/17 a 2017/18. Defnyddiwyd label llythyren ar gyfer safleoedd a wnaeth adrodd am ddigwyddiadau yn 2017/18 yn unig. Mae hyn er mwyn adnabod safleoedd a wnaeth adrodd am ddigwyddiadau ddwy flynedd ar ôl ei gilydd.

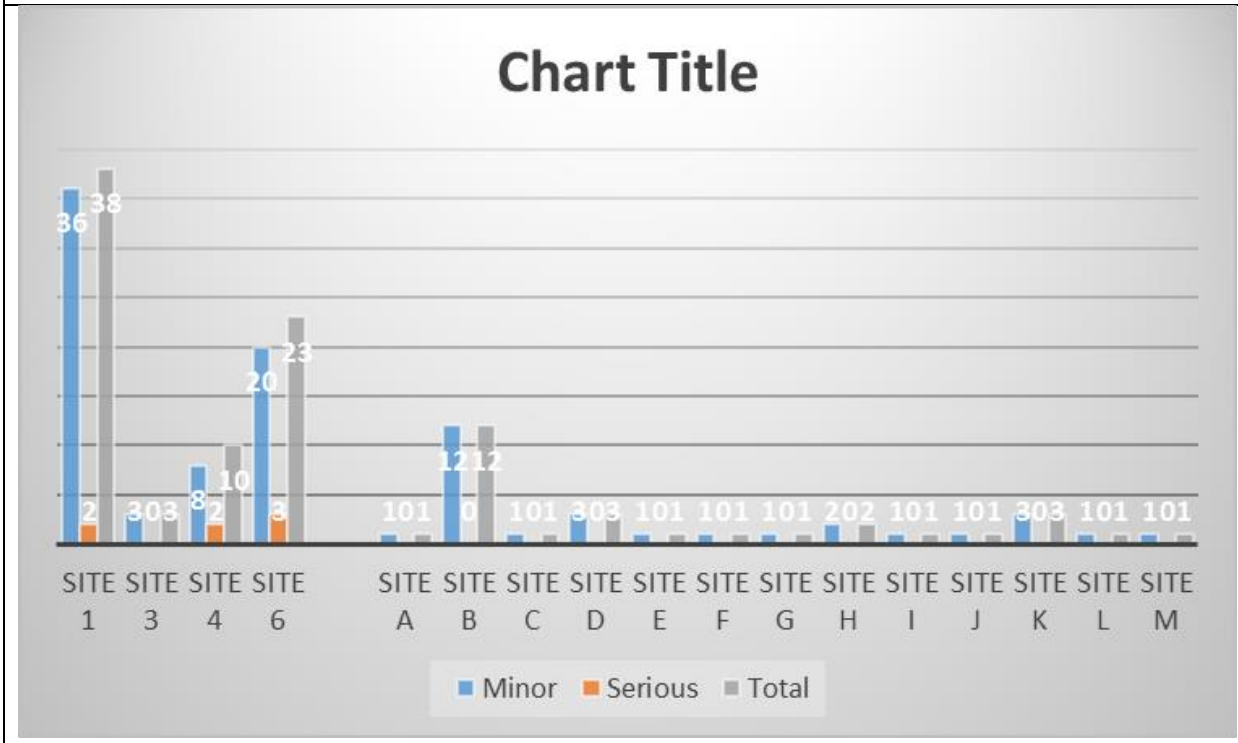

Lleoliad	Mân	Difrifol	Cyfanswm
Safle 1	36	2	38
Safle 3	3	0	3
Safle 4	8	2	10
Safle 6	20	3	23
Safle A	1	0	1
Safle B	12	0	12
Safle C	1	0	1
Safle D	3	0	3
Safle E	1	0	1
Safle F	1	0	1
Safle G	1	0	1
Safle H	2	0	2
Safle I	1	0	1
Safle J	1	0	1
Safle K	3	0	3
Safle L	1	0	1
Safle M	1	0	1

Adroddodd safle 1 am 3 digwyddiad ychwanegol yn 2017/18 o gymharu â 2016/17. Cynnydd bychan iawn yw hwn ac ni ystyrir ei fod yn arwyddocaol.

Adroddodd Safle 6 am 23 digwyddiad yn 2017/18 o gymharu â 10 digwyddiad yn 2016/17. Mae hyn yn gynnydd o 13 digwyddiad. Dangosodd adolygiad o'r digwyddiadau hyn fod y rhan fwyaf yn ymwneud â dau gleient oedd â phroblemau penodol.

Cafodd cyfanswm o 29 o ddigwyddiadau eu cofnodi ar gyfer y safleoedd ychwanegol a wnaeth adrodd am ddigwyddiadau yn 2017/18. Gallai hynny fod o ganlyniad i well ymwybyddiaeth am yr angen i wneud hynny.

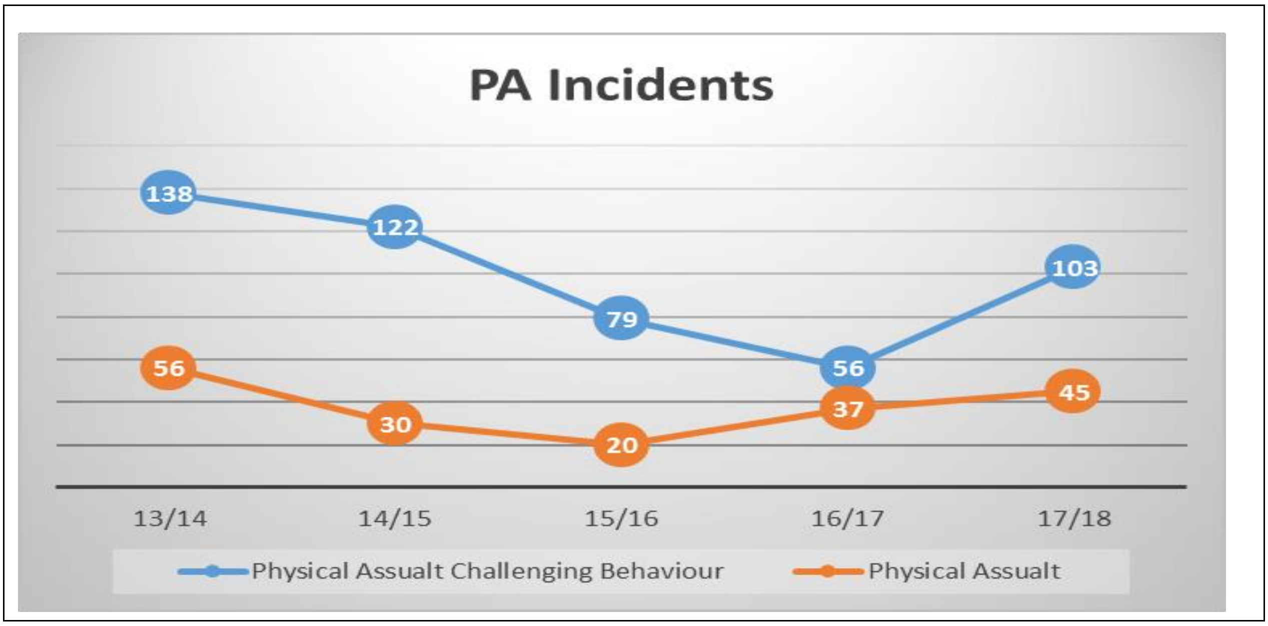

Mae'r graff uchod yn dangos ffigyrau ar gyfer Ymosodiadau Corfforol yn ystod y 5 mlynedd diwethaf. Ymddengys fod y niferoedd wedi gostwng rhwng 2013 a 2017. Ymddengys fod y duedd wedi gwrthdroi rhwng 2016/17 a 2017/18.

Mae digwyddiadau Ymosodiad Corfforol Ymddygiad Heriol wedi bod yn uwch nag Ymosodiad Corfforol erioed. Fel y nodwyd, mae'r digwyddiadau hyn yn cynnwys digwyddiadau lle nad oedd bwriad i achosi niwed o angenrheidrwydd. Felly, mae'n bosib fod y niferoedd a gofnodwyd yn uwch o ganlyniad i well ymwybyddiaeth.

Roedd niferoedd Ymosodiadau Corfforol ar eu hisaf yn 2015/16, sef 20, ond maent wedi cynyddu ers hynny. Dylid monitro'r ffigyrau hyn yn fwy gofalus gan y gallai fod bwriad i achosi niwed.

Y gwahaniaeth rhwng y ddau gategori "Ymosodiad Corfforol gan Berson" yn y Tabl Math o Ddigwyddiad ar dudalen 6 yr adroddiad.

Mae'r system gofnodi damweiniau yn cynnwys dau gategori ar gyfer Ymosodiadau Corfforol. Y categorïau yw Ymosodiad Corfforol ac Ymosodiad Corfforol Ymddygiad Heriol. Mae categorïau Ymosodiad Corfforol yn cynnwys digwyddiadau lle mae person wedi taro person arall.

Roedd y niferoedd o 103 (2017/18) a 56 (2016/17) yn ymwneud â digwyddiadau 'Ymosodiad Corfforol Ymddygiad Heriol'. Digwyddiadau yw'r rhain lle byddai galluedd meddyliol yn cael ei gwestiynu ac efallai nad oedd bwriad i ymosod yn gorfforol ar berson arall.

Mae'r categori Ymosodiad Corfforol yn cynnwys digwyddiadau lle na chafodd galluedd meddyliol ei gwestiynau. Y ffigyrau ar gyfer y categori hwnnw oedd 45 (2017/18) a 37 (2016/17). Yn 2017/18 cofnodwyd 9 o ddigwyddiadau yn erbyn staff, y cyfan yn fân ddigwyddiadau.

3. Argymhelliad

Monitro ffigyrau 2018/19 a'u cymharu â'r uchod. Os yw'r niferoedd yn parhau i godi byddai'n rhaid ymchwilio ymhellach gyda'r nod o leihau digwyddiadau yn y dyfodol.